

Balogh Sándor

jogász hallgató, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

A zárt ajtókról nyíltan

Avagy vannak-e persona non grata¹-k a büntetőeljárás keretei között végzett igazságügyi pszichológiai szakértői vizsgálatokon?

Debreceni Jogi Műhely, 2017. évi (XIV. évfolyam) 1-2. szám (2017. június 30.)

DOI 10.24169/DJM/2017/1-2/7

Bevezetés

Jóllehet – s ezt saját tapasztalataim is alátámasztják – ezidáig számos írás kívánta tudományos igényvel az igazságügyi szakértők tevékenységét, foglalkozási területét bemutatni. Mindennek ellenére azonban közülük viszonylag kevés vállalkozik a téma egy speciális szeletének mélyreható, problémaközpontú vizsgálatára, értelmezésére. Ez az előbb említett szegmens a magyar igazságügyi pszichológia büntető-eljárásjogi vonatkozásának gyakorlati vetületét takarja, melynek dilemmái eddig tulajdonképpen „a jótékony feledés homályába burkolóztak”. Az anomáliák közül különösen kiemelendő, hogy vajon a vizsgálatvezetők és a vizsgálati személyen túl kiknek a jelenléte jogszerű, precízebben fogalmazva indokolt a pszichológiai szakértői vizsgálatokon. A feltáró publikációk kis száma a szakma művelői körében is azt az általános igényt indukálja, hogy a reparáció érdekében szükséges az elemző perspektíva alkalmazása. Pontosan ez volt az a szempont, mely elsődlegesen motivált a cikk elkészítésére. A kritika szemüvegén keresztül célt tűztesen megvizsgálni a tárgykör mikrokörnyezetét, egyúttal kiindulópontját, magát az igazságügyi pszichológiai vizsgálatot, perszonális jellemzőire fókuszálva. Munkámban be kívánom bizonyítani azt az alapvetést, miszerint a magyar igazságügyi pszichológiai szakértés mechanizmusai a büntetőeljárás platformján a realitástól meglehetősen elrugaszkodott, a gyakorlat természetétől idegen módon működnek, általánosságban a jogi szabályozás minőségéből fakadóan. Hipotézisem alátámasztásának bázisát előzetesen elvégzett, önálló kutatásom eredményei képezik. Négy, az ország különböző közigazgatási egységei területén praktizáló igazságügyi pszichológus-szakértővel készítettem interjút:

- Dr. Csiky-Mészáros Mária (a továbbiakban: CS-M. M.; klinikai és mentálhigiéniai felnőtt és gyermek szakpszichológus, igazságügyi klinikai pszichológus, Hajdú-Bihar megye, praktizálás kezdete: 1998)
- Varga Viktória (V. V.; klinikai és mentálhigiéniai felnőtt szakpszichológus, Hajdú-Bihar megye, praktizálás kezdete: 2013)
- Dr. Gernerné Kiss Ibolya (G. K. I.; klinikai és mentálhigiéniai felnőtt és gyermek szakpszichológus, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, praktizálás kezdete: 2007)
- Anonim szakértő (A. sz.; praktizálás kezdete: 2010)

Továbbá áttekintettem a tiszántúli régió igazságszolgáltatási központja, a Debreceni Törvényszék ítélkezési gyakorlatából azon 2000. január 1. és 2016. július 15. között lezárult büntetőügyek aktáit, melyekben igazságügyi pszichológus-szakértő munkájának igénybevételére került sor. Mindez 31 releváns kauza elemzését jelenti.

---

¹ Nem kívánatos, nem kedvelt személy (2. j.) [Bakos Ferenc (szerk.): *Idegen szavak és kifejezések szótára*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2002. 505.]

Az ellentétek valóban vonzzák egymást?

A jog és a pszichológia viszonya korántsem ragadható meg egzakt módon, sem az elmélet, sem a gyakorlat tekintetében. S habár az utóbbi tudomány alkalmazására egyre nagyobb igény mutatkozik a büntető-eljárásokban, a reláció gyakorta torkollik szétrobbanthatatlannak tűnő „csörtékbe”.² Mindez minden bizonnyal a szakértői vizsgálat konkrét, szituatív előírásai, normái kapcsán mutatkozik meg a legszembetűnőbben.

A pszichológia képviselői egyöntetűen azt az álláspontot képviselik, hogy a vizsgálat során a szakemberen és a vizsgálati személyen túl nincs helye más személy jelenlétének: „*A pszichológiai vizsgálat alapvetően négy szemközti.*” (CS-M. M.); „*Négy szemközti a vizsgálat, gyermekeknél is...*” (A. sz.); „*Fontos lenne, hogy négy szemközti helyzetben legyünk...*” (V. V.). Minderre részben – a polgári perekről szóló szakaszánál – az Országos Igazságügyi Orvostani Intézet 20. számú módszertani levele is kitér: „...*a vizsgálatok egy-egy speciális esetet leszámítva individuális, négy szemközti pszichológiai vizsgálati helyzetekben történnek.*”³ A gyakorlat, minderre válaszul meglehetősen kontrasztos arcát mutatja. A bíróságon végzett irat-tanulmányozásom során az 58 db feldolgozott vizsgálat közül 22 tekintetében találtam a szakvéleményben a beszédhelyzet konkrét körülményeire való megjegyzéseket. Ezek alapján az igazságügyi pszichológiai vizsgálatok megközelítőleg 59 %-a (13 db) zajlott négy szemközti szituációban, míg 9 esetben (kb. 41 %) a „főszereplőkön” kívül más is ott tartózkodott az esemény során. Az „extra” részvétel 8 esetben őri, nyomozói kíséretet takar (ezekből előfordult többemeres felügyelet is; egyszer a bilincs végig rajta maradt a vizsgálati személyen, a többinél pedig a szakértő kérésére lekerült), 1 alkalommal pedig a vizsgálati személy súlyos beszédhibája miatt segédkezett törvényes képviselője a kommunikáció gördülékenységében⁴. Az őrzött alanyok értelemszerűen a fogvatartás hatálya alatt álló terheltek körébe tartoztak. A biztonságos kísérésre, őrzésre és a kényszerítő-eszközök használatára különböző (szintű) jogszabályok, előírások vonatkoznak a nyomozóhatóság munkájában, valamint a büntetés-végrehajtás viszonyrendszerében egyaránt. Ezek mind-mind alapot szolgáltatnak a statisztikai mutatóknak. Elsődlegesen fontos leszögezni, hogy természetesen a személyi szabadságuktól megfosztott vizsgálati személyek fogdából igazságügyi (pszichológiai) vizsgálatra történő oda-visszaszállítása, velük szemben kényszerítő-eszközök alkalmazása és a vizsgálat tartama alatt történő őrzése a „fogdán kívüli kísérés és őrzés” hatálya alá tartozik. A fogvatartottal eszközölt ilyesféle elbánást „...*bűnügyi őrzetes, előzetesen letartóztatott, valamint nyomozási cselekmény elvégzése érdekében kiadott elítélt és javítóintézeti nevelés alatt álló fiatalok esetén a fogvatartottal kapcsolatos eljárást folytató nyomozó hatóság, bíróság vagy ügyészség által ehrendelt fogvatartás esetén a fogvatartást végrehajtó szerv hajtja végre.*”⁵ A nyomozóhatóság esetében a kísérő rendőr parancsnoka az átkísérési utasításban meghatározza, „...*a fogvatartott kísérésének módját, a kísérő őrök létszámát, fegyverzetét, felszerelését, a kényszerítő eszköz alkalmazását vagy az alkalmazás lehetőségét, a fogdán kívüli kísérés időpontját, helyét (...)* A fogvatartott fogdán kívüli kísérése során felmerült őrzés végrehajtásának szabályait az átkísérési utasításban kell részletesen meghatározni.”⁶ „*A fogvatartott kísérése a végrehajtás módja szerint rendes vagy megerősített kísérés lehet a következők szerint: rendes a kísérés módja, ha a kísért személynél az előzetes ismeretek alapján nincs olyan körülmény, amelynek folytán szökésétől vagy a rendőr elleni támadásától lehet tartani, megerősített a kísérés módja, ha a kísért személy szökésétől vagy támadásától lehet tartani, vagy a kísérés nehéz körülmények között történik. (...)* A kísért személy figyelmét fel kell hívni a kísérés alatt tanúsítandó magatartásra, figyelmeztetni kell, hogy szökés, támadás vagy a kísérő őrnek való ellenszegülés esetén kényszerítő eszköz alkalmazására kerül sor. Ha a kísért személy veszélyessége ezt indokolja, a kísért személyt meg kell bilincselni.”⁷ A bilincs ilyen természetű esetleges használatát a rendőrségről szóló törvény engedélyezi generális szinten.⁸ A

² Elek Balázs: *A vallomás befolyásolása a büntetőeljárásban*, Tóth Könyvkereskedés és Kiadó Kft., Debrecen, 2007. 162-163.

³ Az Országos Igazságügyi Orvostani Intézet 20. számú módszertani levele III.2.1.1. pont.

⁴ A későbbiekben, a részletes kifejtésnél ez utóbbi, egyedi tényadatot mutató példát figyelmen kívül hagyom.

⁵ 56/2014. (XII. 5.) BM rendelet 10.§ (1) a) és c) pont.

⁶ 3/2015. (II. 27.) ORFK utasítás 119. és 121. pont.

⁷ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 76.§ (2) és (5).

⁸ 1994. évi XXXIV. törvény 48. §.

büntetés-végrehajtás felségterületén belül valamivel eltérőbb, de sok helyen hasonlatos az átfogó szabályozás ahhoz, ahogy az előbbiekben láthattuk. Ha a fogvatartó szerv a végrehajtó, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: BvOP) parancsnokának felhatalmazására a Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztály (KSZNYFO) felel a fogvatartottak szállítása szervezéséért és irányításáért. A pszichológusi vizsgálatra történő kísérés ún. célszállításnak minősül, hiszen tulajdonképpen a fogvatartottak intézeten kívüli előállításának tekinthető.⁹ „Az előállítást a fogvatartott személyiségének, az elkövetett bűncselekmény típusának, a büntetésből hátralévő időnek, a biztonsági kockázatának, az aktuális lelki és fizikai állapotnak, az esetleges többlet-információinak, továbbá az előállítás helyszínének, a tárgyaláson várhatóan megjelenő személyek, és a média érdeklődésének figyelembe vételével a lehető legbiztonságosabban kell megszervezni. (...) Előállítás alkalmával a biztonsági feladatok végrehajtásáról, így különösen az előállító felügyelők létszámáról, személyük kijelöléséről, a biztonsági osztályvezető, akadályoztatása esetén az osztályvezető helyettes vagy a szolgálatban lévő biztonsági tiszt dönt, kivéve, ha valamely rendelkezés ettől eltérő szabályt tartalmaz.”¹⁰ Az őrutasítás, valamint a szolgálati utasítás és az eligazítás szolgál a végrehajtó személyi állomány előbb említett feladatainak pontos rögzítésére.¹¹ „A bv. szervezet hivatásos jogviszonyban álló tagja (előállító biztonsági felügyelő) feladatának jogszerű teljesítése (fogvatartottak előállítása) során – amennyiben más intézkedés nem vezet eredményre – fogvatartottal illetve polgári személlyel szemben az 1995. évi CVII. törvény 15-17.§-ban foglaltak alapján, a 18-21.§-ban meghatározott kényszerítő eszközök alkalmazására jogosult és köteles, illetve a 22-25.§-ban foglaltak szerint - ha más kényszerítő eszközök alkalmazása nem vezet eredményre - löfegyvert használhat.”¹² Nagyon lényeges, hogy a mozgáskorlátozó eszközök használata a szállítás, előállítás során nem kötelezettség, hanem csak lehetőség, „...a szállítást befolyásoló összes biztonsági szempont figyelembevételével kell az egyéni döntéseket meghozni. A bv. szerv vezetőjének a bv. szervezeti jellemzők figyelembevételével kell az adott tárgykört szabályozó intézkedést elkészíteni.”¹³ Az előállítás tartama alatti őrzés vonatkozásában tipikusan a pszichológiai szakértői vizsgálatra vonatkozó normákat nem találunk, azt a bírósági tárgyalásra, ügyészi meghallgatásra történő előállítás szabályai alapján kell végrehajtani. Ennek értelmében a kísérő őrnek a várakozó és a cselekmények lebonyolítására szolgáló helyiségekben úgy kell elhelyezkednie, hogy minden (rendkívüli) eseményt meg tudjon akadályozni.¹⁴ Világosan kitűnik tehát, hogy a vizsgálat során történő őrzés, valamint az esetleges bilincselés legitimációja a rendőrség feladatkörén belül főként a vizsgálati személyek egyéni jellemzőin alapuló, mérlegelési jogkörben meghozott döntésen, míg a büntetés-végrehajtás kapcsán a diszpozitív és kógens koordináció keveredésén nyugszik. Kizárólag szakmai szempontból eme intézkedésekre az általam megkérdezett szakértők részéről a reakció egyértelműen elutasító, vannak viszont közülük olyanok, akik más perspektívákkal vegyítve igazolhatónak tartják azokat. „Amikor a terhellet a bv-intézetből hozzák, jön vele 2-3 rendőr, van, hogy mindegyik be akar jönni. Én ezt nem szoktam engedni, legfeljebb csak egyet. Nekem még az egy is sok, de ők ragaszkodnak hozzá, mert nekik ez a szabály. Engem viszont zavar a rendőr, ha ne adj' Isten beleszól, hogy hogyan viselkedjen a vizsgálati személy. Nekem az ő viselkedésének minden eleme informatív. Nincs szükség arra, hogy instruálják, miszerint 'ne rabolja már a szakértőösszenny idejét'. Olyan is láttam már, hogy a vizsgálat közben a rendőr elaludt, horkolt. Nyomogatják a telefonjukat, szól a walkie-talkie-juk stb. A vizsgálati személy is tisztában van vele, hogy bent van a rendőr, volt, hogy hátramutatta a tetszképet: 'Jőörzs, maga mit lát belőle?'. Nem kellene, hogy a vizsgált személyen és rajtam kívül bárki más itt legyen, ha egy mód van rá. Mindenesetre nekünk az ilyen helyzeteket kezelniünk kell, ezért van az pl. hogy a hatósági személyt mindig a vizsgálati személy mögé ültetem, próbálván minimálisra csökkenteni a befolyásoló hatást.” (CS-M. M.); „Ha a vizsgálati személyt a büntetés-végrehajtási intézetből hozzák, én se bánom ha bent vannak vele a hatóság emberei. Sűrűn vizsgálók a bv.-ben is, akkor is őri jelenlét van, engem ez nem zavar. Sokszor bilincsben vannak, azt nehéz volt megszokni. Jobb szeretek én bemenni a bv.-be, ott nincs rajtuk bilincs, és van bent egy nevelőtiszt a

⁹ A BvOP parancsnokának 37/2015. (V. 18.) OP szakutasítása.

¹⁰ Molnár Gyula-Varga Zoltán-Kocsis Zsolt (szerk.): *Büntetés-végrehajtási ismeretek (jegyzet)*, 2015, 122-123. bv.gov.hu/download/f/0a/01000/biztonsagi_jegyzet_2015.pdf (2016. 10. 22.)

¹¹ Molnár-Varga-Kocsis: *i.m.* 123.

¹² Molnár-Varga-Kocsis: *i.m.* 124.

¹³ Molnár-Varga-Kocsis: *i.m.* 119.

¹⁴ Molnár-Varga-Kocsis: *i.m.* 129.

vizsgálat során. A vizsgálati személyek is ki tudják zárni a plusz embert, úgy látom, én pedig biztonságban érzem magam. Előfordult már olyan, hogy félttem egy-egy indulatosabb vizsgálati személytől.” (A. sz.); „...eddig ez (a négy szemközti helyzet – a szerző) nálam azt hiszem, egyszer valósult meg. Kérni szoktuk, hogy a vizsgálati személy kezéről a bilincset vegyék le, hiszen a tesztek során hátráltatja, ha korlátozva van a mozgásában. A hatóság ezt nem szívesen engedélyezi. Egyrészt, mivel érdekesek a tesztek, a bent lévő hatósági személyek is figyelik azokat, ráadásul két kísérő van benn, az egyik ha távolabb is ül, általában telefonozni szokott. Aki a vezetőszárat tartja, ott ül mellette, közelebb hajol, ő is nézi a tesztet. Előfordult olyan, hogy nem szavakkal, de kommentálta (sóbaj, mosoly). Alapvetően zavaró, mert akkor a másik azt hiszi, hogy valami hibát követett el, nem jól csinált valamit. Illetve igyekszik úgy viselkedni a vizsgálati személy, hogy ne hogy rosszat mondjon, ez már befolyásolhatja a percepciót.” (V. V.); „Az ’őrző személyzet’ jelenlétét eleinte nebezen fogadtam el, mostanra azonban belenyugodtam. Előfordult, hogy bent, azon túl az ajtó előtt és az ablak előtt is volt őr, de biztosítottak, hogy ezek szükséges intézkedések, és én sem vagyok a magam ellensége. Van, hogy a terbeltnék csak az egyik kezéről veszik le a bilincset, általában azt is csak a rajzos feladatoknál engedélyezik.” (G. K. I.). A fellelt ügyek közül egy esetben¹⁵ a pszichológusi szakvélemény expressis verbis kiemelte, hogy a vizsgálati személy a tesztvizsgálatok során az őről folyamatos megerősítést várt. Szembetűnő – és persze emellett magától értetődő – hogy több iménti válaszban megjelenő nézőpont a pszichológus-szakértők személyes biztonsága. Valamint evidens az is, hogy a kísérés, szállítás, valamint az őrzés feltételei ezt is hivatottak garantálni. Ugyanakkor azonban nem létezik olyan intézményesített szakértő-protekción, melynek tartalma pl. a tanúvédelem magasabb szintjeihez lenne hasonlatos, s ez a tény a szakértőket mint az eljárás szereplőit fizikailag is kiszolgáltatottá teszi. „Annyiban (részeseülünk védelemben – a szerző), mint a bíró vagy az eljárás többi szereplője, tehát különösebb védelmi intézkedésekről nem beszélhetünk. Ha egy vizsgálati személy engem akarna bántani, jól tudná, hogy az súlyosabban minősül, mintha egy egyszerű pszichológussal tenné. Ezen felül kérhetem adataim zártan kezelését. Annyi személyes védelemben ragaszkodom, hogy a lakcímemet nem vagyok hajlandó felfedni. Zaklatás stb. az irányomba szerencsére eddig nem fordult elő.” (CS-M. M.); „A Kamara az érdekvédelem fóruma, fizikai védelemre nem volt szükség eddig, megpróbálunk személytelenek lenni az eljárásban, szakértők vagyunk, nem fontos ki kicsoda.” (A. sz.); „Nem tudok védelemről, de azt gondolom, szükséges lenne. Velem még nem történt olyan eset szerencsére, amikor kellett volna, de általában az igazságügy szerintem egy olyan világ, ahol hasznát vehetnénk. Egy büntetőügy kapcsán bármi történet, nem ismerjük a vizsgálati személyek családjait stb. Még nem fordult elő, hogy pl. feljelentettek volna, de olyan már volt, hogy másik pszichológust akartak, mert elfogultnak gondoltak. De kérte már azt is egy védő, hogy mutassam fel a képzettségemet igazoló dokumentumokat, amikor nem volt elégedett a szakvéleménnyel, de ezeket a helyzeteket tudtam kezelni. Más kollegáktól sem hallottam atrocitásokról, azt tapasztaltam, hogy minket hivatalos szervek tartanak, óvatosabbak. Hangos szóváltás már előfordult a folyosón.” (V. V.); „A korábban említett őri vagy nyomozói jelenlétén túl nem részeseülünk fizikai védelemben, kérhetjük adataink zártan kezelését. Tudom, hogy bármi megtörténet, ezért igyekszem minél inkább védeni a saját magánszférámat.” (G. K. I.).

A megoldás kulcsa a lábtörlő alatt van elrejtve

Álláspontom szerint – melyet a fentebb leírtak is csak megerősíteni tudnak – a vizsgálati szituációknak négy szemközti helyzetben kell megtörténniük. Ennek érdekében kívánatos lenne, hogy a vizsgálati személyt kísérők gyakorlatilag egyetlen egy alkalommal semehessenek be a vizsgáló-helyiségbe a vizsgálat tartama alatt (ez alól kivételt képeznének a különösen kiemelt veszélyességű terheltek¹⁶). Mindezt a büntetőeljárásra vonatkozó, büntetés-végrehajtási és nyomozóhatósági releváns normákban is rögzíteni kellene, a meglévő szabályok módosításával. Az így keletkező biztonsági kockázat több módon is kiküszöbölhető. Mindenekelőtt, közvetlenül a szakértői processzus előtt a kísérő őr(ök), a vizsgálati személy és a szakértő együttes jelenlétében történhetne egy nyomatékos felvilágosítás az eljárás mikéntjéről, az alany együttműködésének hiányából fakadó súlyos jogkövetkezményekről stb. Érdemes lenne elgondolkozni a közvetlen veszélyt jelző berendezések („pánikgombok”) szakértői vizsgáló

¹⁵ 19.B.10/2009.

¹⁶ Ezen általam felállított kategóriát jogszabályi szinten is célszerű volna rendezni, mely magába foglalhatná a kirívóan súlyos, személy elleni erőszakos bűncselekmények elkövetői körét (pl. többszörösen minősülő emberölés terhelteji, erőszakos többszörös visszaesők).

helyiségekbe való telepítésén, melyek segítségével egy esetleges rendkívüli esemény bekövetkeztekor azonnal és hatékonyan léphetnének fel a hatóság emberei úgy is, hogy eredetileg a várakozó helyiségekben tartózkodnak. Ugyanezt a célt szolgálhatná a vizsgálókhoz kapcsolódó, külön – ún. kémlelőnyílással ellátott – ajtóval felszerelt pluszhelyiségek, szintén az örök éber tartózkodásának megoldására. Ezen felül, indokoltnak gondolom a (pszichológus-)szakértők tanúkéhoz hasonló intézményesített adat-és személyvédelmi szisztémájának kialakítását, melyről külön törvénynek hivatott szólnia. Felvetésem alapja, hogy a büntetőeljárásban a tanú mellett a szakértő is olyan védtelen, „kívülálló” szereplő, aki egy ügy bizonyítása, tehát kimenetele szempontjából jelentős tevékenységet végez, így a vele szembeni absztrakt és konkrét veszély fennállta is sokkal realisabb a vizsgálati személyek vagy azok családja irányából.

Záró gondolatok

Összegezve a leírtakat, szembetűnő, mennyire kényes területre téved a kutató, amennyiben két, alapvetően heterogén diszciplína (azaz a jog és a pszichológia) „összecsapása” felett próbál kompromisszumra jutni. Egyik oldal javára sem egyszerű dönteni, azonban az ellentét véleményem szerint mindenképpen feloldható. Mindehhez elsősorban aktív jogalkotói közreműködés szükségeltetik. A büntető-eljárásiszabályozás rugalmasabbá tétele hosszútávon a hatékonyabb kriminálpszichológus-szakértői működés bölcsőjévé válhat, s lássuk be: a társadalomvédelem produktivitásának növelése mindegyikünk érdeke.

Summary

Authorities and courts are supported by various experts from a long time in the process of domestic criminal procedures, however legal psychology is a pretty young profession in this field. Despite of its brief history it has achieved stability in the system of criminal sciences and has an outstanding role in influencing judgement on cases. What happens when this specialty itself becomes the subject of an expert procedure? My article will try to answer this question. I examine the mechanisms of Hungarian legal psychological experting through personal features of the experting-examination within the criminal legal procedures of law. At the same time I verify the presumption that these components work unrealistically and dissimilarly to the actual practice due to the nature of current legislations. My hypothesis is supported by four interviews with legal psychological experts and relevant statistical data brought from the analysis of thirty-one cases from The Court of Law of Debrecen, between 1st Jan 2000 and 15th Jul 2016. In the last section of my work I propose individual recommendations and guides for the legislator in relation to the earlier highlighted defects.

Felhasznált irodalom

BAKOS Ferenc (szerk.): *Idegen szavak és kifejezések szótára*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2002

ELEK Balázs: *A vallomás befolyásolása a büntetőeljárásban*, Tóth Könyvkereskedés és Kiadó Kft., Debrecen, 2007

MOLNÁR Gyula-VARGA Zoltán-KOCSIS Zsolt (szerk.): *Büntetés-végrehajtási ismeretek (jegyzet)*, 2015, 122-123. bv.gov.hu/download/f/0a/01000/biztonsagi_jegyzet_2015.pdf (2016. 10. 22.)

1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről

30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról

56/2014. (XII. 5.) BM rendelet a rendőrségi fogdak rendjéről

3/2015. (II. 27.) ORFK utasítás a Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatáról

A BvOP parancsnokának 37/2015. (V. 18.) OP szakutasítása

Debreceni Jogi Műhely 2017. (XIV.) 1-2.
Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Debrecen
(University of Debrecen, Faculty of Law, Debrecen)
DOI 10.24169/DJM/2017/1-2/7

Az Országos Igazságügyi Orvostani Intézet 20. számú módszertani levele

5.B.1177/2002

6.B.42/2003

16.B.726/2004

17.Fk.716/2005

17.B.769/2005

16.B.370/2006

16.B.665/2006

4.Fk.187/2007

4.B.242/2007

17.B.280/2007

6.B.377/2007

16.B.387/2007

4.B.460/2007

4.B.190/2008

6.B.191/2008

6.B.278/2008

6.B.525/2008

19.B.10/2009

19.B.248/2009

7.B.274/2009

4.B.358/2009

6.B.467/2009

6.B.169/2010

4.B.50/2011

8.B.180/2011

4.B.111/2013

25.B.509/2013

19.B.511/2013

9.B.112/2014

9.B.294/2014

26.B.81/2015